

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ทศนะของผู้เข้าร่วมโครงการการเผยแผ่ธรรมเชิงรุกในโครงการวันธรรม
ผู้วิจัย : นางสาวกุลธิดา ลิ้มเจริญ
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ดร. บุญเลิศ โอฐสุ ป.ธ.๘, พธ.บ., พธ.ม., พธ.ด.
: ดร. จุฑามาศ วารีนสงทิพย์ วท.บ., (เกียตินิยม), อภิ.บ., พธ.ม., พธ.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ (๑) เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่ธรรมเชิงรุกตามแนวพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาธรรมเชิงรุกของโครงการวันธรรม (๓) เพื่อศึกษาทัศนะของผู้เข้าร่วมโครงการการเผยแผ่ธรรมเชิงรุกในโครงการวันธรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากผู้เข้ากิจกรรมหลังจบโครงการวันธรรม ณ โรงแรมวันนา จำนวน ๓๐๐ คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเป็นร้อยละ พบว่า

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการเผยแผ่เชิงรุก โดยเสด็จไปแสดงธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทุกระดับชั้นด้วยพระองค์เอง โดยทรงใช้พุทธวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ จนทำให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปทั่วประเทศอินเดีย ในสมัยหลังพุทธกาล การเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ทรงเป็นกษัตริย์ที่ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปกครองประชาชน และได้ทรงส่งพระสมณทูต ๙ สายไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่างๆ ในสมัยปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการรูปแบบการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุกต่างๆ ทั้งในส่วนของพระสงฆ์ และคฤหัสถ์ ในส่วนของพระสงฆ์ ได้แก่การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ ส่วนของคฤหัสถ์ ก็มีการจัดการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุก ในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา

การเผยแผ่ธรรมเชิงรุกของโครงการวันธรรม มีพระเดชพระคุณพระราชปฏิญาณนุนี้ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและประธานองค์การเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ได้ริเริ่มโครงการวันธรรม ท่านได้ประยุกต์การเผยแผ่ธรรมเชิงรุกเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการที่ทำให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสมาร่วมโครงการ โดยเลือกเวลาในช่วงหลังเลิกงานเพื่อจะได้ใช้เวลาหลังเลิกงานให้เป็นประโยชน์และมีวิธีการดำเนินการเผยแผ่ธรรมเชิงรุกเป็นขั้นตอนคือ เริ่มจากการสวดมนต์ เติมน้ำธรรม นั่งสมาธิ และฟังธรรมะบรรยาย โดยได้นำหลักธรรมสำคัญ เช่น เบญจศีล เบญจธรรม พรหมวิหาร ๔ ขรรวาสธรรม ๔ ทิศ ๖ และอบายมุข ๖ และภาวนา มาให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการได้มีความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

ในการจัดกิจกรรมโครงการวันธรรมพบวา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเป็นส่วนใหญ่

โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ไม่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ ๕๔.๘๒ เมื่อคิดรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ในเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ร้อยละ ๙๒.๖๗ เมื่อคิดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ ๐.๐๐

โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ ๕๒.๗๖ เมื่อคิดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ร้อยละ ๙๒.๖๗ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ควรปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดร้อยละ ๐.๐๐

โดยภาพรวมมีการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่อการนำหลักธรรมไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับเป็นประจำ ร้อยละ ๗๑.๙๓ เมื่อคิดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่อง เว้นจากการลักทรัพย์ของผู้อื่น, การยินดีกับผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จ, การวางใจเป็นกลาง ไม่เข้าข้างใคร ด้วยใจที่บริสุทธิ์ยุติธรรม, การบำรุงเลี้ยงดูบิดามารดา, การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันต่อภรรยาหรือสามี, ความจริงใจในการคบมิตร ร้อยละ ๑๐๐ เท่ากันทั้งหมด

โดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการวันธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ ๖๔.๗๖ เมื่อคิดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับเป็นประจำ ในเรื่อง กิจกรรมธรรมะในโรงแรมเป็นการพัฒนาจิตใจให้สัมผัสกับความสุขใจ ร้อยละ ๗๙.๖๗

การเผยแพร่ธรรมเชิงรุกของโครงการวันธรรมจากผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในทางที่ดีขึ้น และมีความเปลี่ยนแปลงความประพฤติให้มีความโน้มเอียงเป็นคนดี มีศีลธรรมยิ่งขึ้น